

Een klein stukje beltheide vond ik verleden jaar toevallig op een plaats waar ik het stellig niet opzettelijk zou hebben gezocht: namelijk in de duinen bij Schoorl, en wel het mooist op drie plaatsen aan den noordkant van de Staats bebossing bij den Mosweg. Het is er een typisch terreintje: 's Zomers ligt het onder berkenhout verscholen, er staat een vervallen jachthut in. 't Is te hopen, dat althans dit hoekje voorgoed en zonder kosten of moeite gereserveerd zal worden. Voor zoover ik kon nagaan is de tegenwoordige beltvormer er het blauwe buntgras-

Dan vond ik van de week nog een begin van belt-heide-vormige door *Carex* op een even „ongeschikte“ plaats, nota bene boven op de Heerlerheide, op het tertiaire zand, naast een groeve in de bruinkoolformatie; de bruinkool in de ouden, waarschijnlijk miocenen bodem die bijna de oppervlakte bereikt, veroorzaakt er een bronnenniveau, en in die natte boel, als in een moeras, begint de *Carex* al aardig zijn bultjes te maken. Trouwens, beltjes van zeggen- of buntgrassen kan men op zeer vele heiden en moerassen zien ontstaan. Mooie, groote en van oudsher bestaande, mogelijk diluviale, met heide begroeide belt-heiden schijnen er niet meer te bestaan in ons land.

Wie er nog een weet van eenige uitgestrektheid althans, begroeid met Veenbes en *Andromeda*, met droge of natte geulen tusschen de hooge bulten, zal mij genoeg doen, met spoedig eenige inlichtingen er over te schrijven.

E. HEIMANS.

BESCHERM DE MOOIE WILDE PLANTEN!

ANLEIDING tot het schrijven van dit pleidooi is de reusachtige uitroeiing van de schoone *Anemone nemorosa* flora, welke sommige bevoorrechte plekjes van het vorstelijk lustoord Sonsbeek nog aan te wijzen hebben.

Meen niet, dat ik een weekhartige natuurdweper ben, die koude afschuw-rillingen over zijn rug voelt loopen als hij een bouquetje anemoontjes ziet afplukken.... maar wel protesteer ik krachtig tegen het stelselmatig elk jaar uitroeien en verarmen eener karakteristiek schoone boschflora.

Van zulk een natuurschennis was ik het vorige jaar getuige op een Woensdagmiddag, toen plots de lente in het bosch was gekomen. Stil wilde ik genieten op de verrukkelijke plekjes in Sonsbeek, onder de eeuwen heugende tulpenboomen (*Liriodendron tulpifera*), die nog in hun winterkale ingetogenheid volhardden.

Maar over het lage onderhout lag reeds de teere gloed van jong uitlopend groen en op den boschbodem had *Medulina* haar bloemenkorf al uitgestrooid, zoodat het onder de geknopte boom- en struiktwijgen de wondere voorjaarsheerlijkheid van het jonge leven was, dat, hoe vaak zich ook herhalend ons natuurvrienden jaar op jaar weer boeit door de innige teerheid van anemonen-rijkdom en boschklaver-weelde.

Op dien heel mooien Woensdagmiddag ben ik er weer geweest en heb mij opnieuw verlustigd in de intieme schoonheid van den Lenteboschbodem; een levend bloemtapijt was er gekomen over de naakte aardeplekken en den bruinen bladgrond; een vroolijk bloemdek van speenkruid-schittering en anemonen-pracht, zóo dicht en vol, dat ik den ouden tronk van den

BESCHERM DE MOOIE WILDE PLANTEN.

7

in 1909 gestorven Libanon Ceder niet vermocht te ontdekken, zoodat mijn wensch ééns neergeschreven vervuld was:

»Dat de plaats waar gij (de Ceder) jarenlang gestaan hebt, begroeid worde met het klimop, dat uw stam zoolang sierde en dat anemoontjes en speenkruid er groeien en op een zacht Lentezephirtje mogen lispelen: »rust zacht, groote vreemdeling, rust zacht«. Dan zal ik mij dikwerf naar deze plek begeven en ook een »rust zacht groote levensvriend« voegen bij de bloemenwensen.«

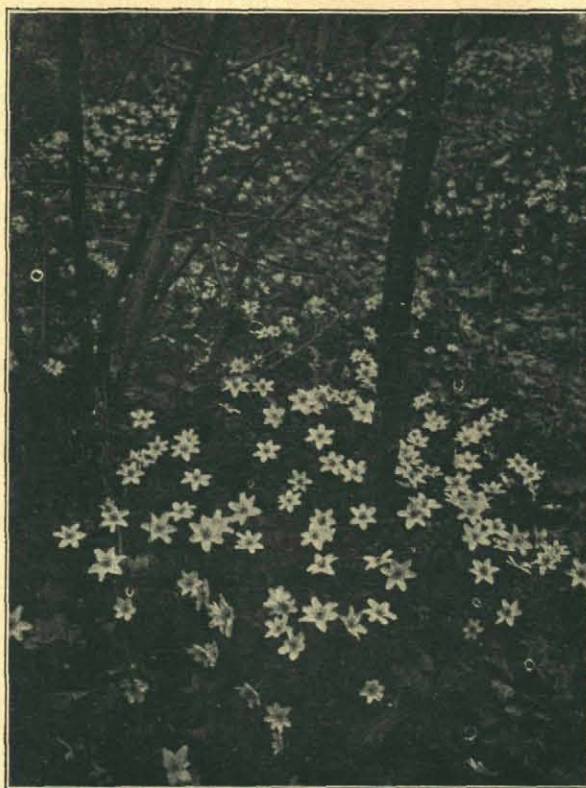
Nu was ik er weer en genoot, maar tot mijn groote ontsteltenis zag ik iets verderop, hoe men zich niet met het zien en bewonderen tevreden stelde, maar hoe men zich bebzuchtig die boschschoonheid tot zijn eigendom wilde maken, geur en kleur van het woud mee naar huis wilde nemen en.... plukte.... en al was men ook overtuigd de bloemen toch niet over te krijgen, ééns aan het plukken, werd men als het ware door een woeste plukmanie aangegrepen... plukte, plukte steeds meer en meer, want niemand belette je dien lentemiddag te plukken.

De boschbazen verkeerden in de stellige overtuiging, dat de natuur nog dood was, maar de plots verschenen lente had na de Maartsche guurheid en de wispelturige dagen in April het wonder getooverd. De »boschkiepen«, zooals de veelbelovende jeugd de parkwachters betitelde, waren onzichtbaar en het wandelend publiek had dus volop gelegenheid aan zijn hebzucht bot te vieren.

Hier geschiedde dien blijen lentedag, wat voor jaren terug gebeurd was in 't Haarlemmerhout en 't Haagsche bosch. Nu worden daar met kunst en vliegwerk de anemonen beschermd, streng zijn er de politieverordeningen; het heele bosch staat er — en terecht — onder verscherpt politietoezicht, opdat er tenminste dicht bij de groote menschenwoonplaatsen plekjes behouden blijven waar de heel jonge lente haar triumphe viert.

Maar een natuurvriend, die een paar polletjes ziet staan en aange trokken wordt door de slanke stengels — ze eens wat van naderbij wil bekijken.... onderzoeken wil of hij puntgallen of Puccinea's kan ontdekken.... hij loopt kans van den onverbiddelijken surveilleerenden dienaar der H. Hermandad een bekeuring te krijgen wegens »buiten de paden loopen«.

In park Sonsbeek was men nog vrij, maar de verwoesting, waaraan ook hier de lentebloemen bloot stonden, deed me vreezen voor de toekomst, terwijl ik mij vrijwel machteloos vond staan tegenover deze natuurschennis.

Anemonenweelde in 't Lentewoud.

In-woedend werd ik, toen ik een heir van aardige mooi-gekleede baby's met poezelige handjes en lustig trippelende voetjes zag onder de hooge tulpenboomen, aan wier voet het rijke lentekleed me herinnerde aan de zoo zinrijke woorden van Florentijn:

»De boomen traag ontwaken,
Nog arm zijn aan blad en zang,
Maar aan hun voet is 't al zomer,
Is 't feest al in vollen gang.

Wie nu den hemel wil vinden,
Die richte zijn blik ter aard,
Daar staat hij, de jonge zomer.
In zijn anemonengaard.

Ja, wat kon ik tegen de schromelijke verwoesting doen?

Wacht, daar zag ik een dame met een aardigen krullebol wandelen. Bij 't anemonenbed gekomen, mocht Janneman ook een mooi bouquetje plukken. Ik zag hoe Jantje blij vroolijk reeds het pad overstak naar de bewuste plek onder de hooge boomen.

»Dat moet ik voorkomen«, dacht ik. Ik meende haar met kalme overredende woorden — 't leek me een »beschaafde« dame van goeden stand toe — te wijzen op het verkeerde van haar jongen zelf aan te sporen tot vernieling van wat natuur den wandelaar in een openbaar park te genieten geeft.

»Mevrouw«, zei ik, beleefd groetend, »ik ben daar getuige hoe u uw zoontje aanspoort ook anemoontjes te plukken. Dat spijt me mevrouw, want als natuurvriend moet ik u toch attent maken op 't weinige genot, dat uw zoontje van zijn bouquetje zal hebben, en, wat erger is, hij richt daar een schade aan, direct en indirect, die zeer groot is. Bovendien hebt u het recht niet ze tot de uwe te maken, want in dit publiek-wandeloord bloeien de anemoontjes evengoed voor mij en anderen als voor u.«

Zoo ongeveer ving ik mijn gesprek aan, dus zeer kalm en beleefd, naar ik zou meenen, en ik was dan ook niet weinig onthutst, toen mij deze dame van beslist goeden stand nijdig-verontwaardigd ten antwoord gaf:

»Och mijnheer, ik heb u niets gevraagd en verzoek u met uw eigen zaken en niet met de opvoeding van mijn kind te bemoeien«.....en meteen roept ze haar Jantje nerveus-gebiedend terug, draait zich met nijdigen zwier om en stapt geagiteerd een zijpaadje in, den pruilenden Janneman bij de hand meetrekkende.

Dit was mijn eerste poging van »persoonlijke plantenbescherming«.

't Was in zekeren zin mijn »vuurdoop«, maar niet afgeschrikt trad ik op een paar plukkende meisjes toe, vriendelijk zeggend: »kinderen, nu heb je genoeg geplukt, straks komt de boschwachter en dan wordt je weggejaagd, ik zou er dus maar heel gauw mee uitscheiden, want de bloempjes zijn toch geheel verflensd als je thuis komt.«

Verlegen met vingertjes in haar mond en met handjes in de boezelaars frommelend, staarden ze me aan, alsof ik een wezen uit een andere wereld was, maar toen ik op den grond wees, waar in het malsche anemonendek platgetreden paadjes waren en vertrapt speenkruid lag... toen waren ze blijkbaar ineens schuldbewust en holden zoo hard ze konden weg, waarbij ze hun stijf bijengebonden bouquetjes wegwierpen, die slapjes en verflensd op den oranje-groenen mosbodem vielen.

Dat waren heel eenvoudige arbeiderskinderen geweest.

Iets verderop, meer naar den kant van den grooten waterval, zag ik een paar meisjes van een jaar of zestien, echte bakvischjes, met coquette strikken en mooi blond, golvend haar. Ieder had een bouquet van meer dan 100 stuks geplukt. Ook daar poogde ik met mijn persoonlijke natuurbescherming tusschenbeide te komen, maar kreeg — ik ben nog niet

BESCHERM DE MOOIE WILDE PLANTEN.

9

zoo heel oud — vrij bits tot antwoord, dat ze die voor school moesten plukken, de juffrouw had het gezegd. Uit heel haar houding bemerkte ik, dat ze mijn inmenging niet aan natuurbescherming toeschreven, maar aan... nu ja, waaraan denken bakvischjes als een nog niet oud heer haar vriendelijk toespreekt?»

Nu weet ik wel, dat in vele gevallen het bloemenplukken voor kinderen zeer nuttig en noodig kan zijn, dat het verzamelen en drogen voor het herbarium een groote macht botanische kennis hun op aangename wijze bij brengt, maar laat men het er dan op aansturen, dat het plukken »met mate« geschiedt en zonder dat de planten in het bijzonder en het woud in het algemeen er groote merkbare schade van ondervindt. Ook maakt het een groot verschil of men het onderwijsmateriaal *uitrukt* of *afplukt* en vooral zijn hier de zinrijke woorden van Johannes Trojan op zijn plaats waar hij dicht:

Brichst du Blumen, sei bescheiden.
Nimm nicht gar so viele fort!
Sieh, die Blumen müssen's leiden,
Zieren sie auch ihren Ort
Nimm ein paar und lasz die andern
In dem Grase, an dem Strauch;
Andre, die vorüber wandern
Freu'n sieh an den Blumen auch.
Nach der komt vielleicht ein müder
Wandrer, der des Weges zieht,
Trüben Sinns—der freut sich wieder
Wenn er auch ein Blümlein sieht.

Maar dien Woensdagmiddag had ik toch overal de voldoening, dat men — althans voorloopig — het plukken er aan gaf, 't zij uit verontwaardiging, uit bleuheid, vrees... en ook wel overtuiging.

Zoo sprak ik dien Lentemiddag ook heel gemoedelijk met een jong moedertje, die, met haar jongste kindje in den wagen zat te genieten van het heerlijke voorjaarszonnetje. Ze had een viertal dreumesjes van de burens ook meegenomen en deze stapten nu parmantig in 't jonge anemonendek en plukten... plukten dat het een aard had.

Toen ik haar uitlegde, dat die planten op sommige plaatsen juist door 't plukken en uitsteken schier uitgeroeid waren, zoodat men met veel moeite de laatste exemplaren in bescherming houdt... zie, toen smaakte ik de niet geringe voldoening, dat ze onmiddellijk de kleuters terugriep en hun verbod ooit meer anemoontjes te plukken.

Wel pruil-lipten de kinderen eerst wat maar, al heel gauw legden de eendjes beslag op hun aandacht en was de plukkerij vergeten. De juffrouw zou de bloempjes wel bewaren, dan gingen zij de eendjes voeren. Nu werden ze in een rood-wit-blauw geschilderd emmertje gedaan, dat blijkbaar 't Zandvoortsche strand nog gezien had en dat onder aan den sportwagen bengelde.

Wij praatten over koetjes en kalfjes en letten niet op hoe Wim — één van de dreumesjes — met een lepel zand in het emmertje gooide, tot de juffrouw plots zag hoe de anemoontjes onder het stoffige zand bedolven werden. Ze schaamde zich er over, kleurde hevig en beknorde Wim, die met kinderlijke verbeeldingskracht »bloempjes begraven« ging.

Dit waren mijn eerste pogingen op het gebied der persoonlijke natuurbescherming, waarbij men, naast het bevorderen van het doel, een massa menschenkennis kan verzamelen; een psycholoog zou ervan wátertanden!

Nijmegen.

D. J. VAN DER VEN.

(Wordt vervolgd).